

KRAGERØ HAVNEVESEN KF
Postboks 158
3791 KRAGERØ

Saksbehandler, innvalgstelefon
Tor Fredrik Holth, 33371192

Vedtak om tillatelse - Utfylling i sjø ved Stilnestangen i Kragerø kommune

Vedtak om tillatelse

Statsforvalteren gir Kragerø havnevesen KF tillatelse til å fylle ut inntil 350 000 m³ over et areal på 21 000 m² ved Stilnestangen, gbnr. 36/86, 36/87 og 36/89 i Kragerø kommune.

Vedtaket er hjemlet i forurensingsloven §§ 11 og 16.

Tillatelsen gis på vilkår angitt i eget vedlegg, og er gyldig i fire år fra dags dato.

Frister

- Varsle oppstart når arbeidet starter
 - Rapportere om utført arbeid innen to måneder etter at tiltaket er fullført
-

Søknaden

Kragerø havnevesen KF søkte 07.01.2022 om tillatelse etter forurensningsregelverket til å fylle ut inntil 350 000 m³ over et areal på 21 000 m² i sjø. Utfyllingen skal utføres ved Stilnestangen, gbnr. 36/86, 36/87 og 36/89 i Kragerø kommune. Sjøarealet er i dag kupert og mellom 1 – 20 meter dypt. Utfyllingen vil i liten grad påvirke strømforholdene og vannutskiftning i vannforekomsten.

Formålet med utfyllingen er landvinning og infrastruktur (kaianlegg). Området er regulert for utvikling av nærings- og forretningsbebyggelse og havnearealer (plan-ID 2020335). Massene skal tilføres med lastebil og gravemaskin fra land (180 000 m³) og med splittlekter på sjøen (170 000 m³). Det skal benyttes sprengsteinmasser, steinblokker og grusmasser uten innhold av plast eller andre restprodukter.

Sjøbunnen i tiltaksområdet er svært forurenset av miljøgifter som PAH, kobber, bly, TBT og PCB. Det er utført en kartlegging og en risikovurdering som ligger til grunn for en tiltaksplan for området. Havnevesenet dekker til forurenset sjøbunn med rene masser på bakgrunn av tiltaksplanen.

Tildekkingen skal være dimensjonert for å tåle utfylling og erosjonssikret for fremtidig havnebruk. I tillegg ble sjøområdet ryddet for plast, gummi, batterier o.l. i januar 2021.

Havnevesenet vurderer bruk av siltgardin i deler av området for å forhindre spredning av oppvirkede stedlige forurensede masser. Det planlegges også etablering av en sjeté for å forhindre spredning.

I Miljødirektoratets Naturbase (kart.naturbase.no) fremkommer det at omsøkte tiltak ikke direkte berører registrerte viktige naturtyper i sjøen, men ligger nært et viktig ålegrassamfunn (B-verdi). Tiltaksområdet ligger i Valberg hummerfredningsområde. Havnevesenet vil begrense anleggsperioden til 15 juli – 15. april med hensyn til hekketid for fugl.

Tiltakene planlegges gjennomført fra juli 2022 med en antatt varighet på 3 år.

Forhåndsvarsling og offentlig høring

Søknaden ble forhåndsvarslet til sakens parter og andre berørte, samt annonsert i Kragerø Blad Vestmar, Varden og Telemarksavisa og lagt ut til offentlig høring på Statsforvalterens nettsider, jf. §§ 36-6 til 36-8 i forurensningsforskriften. Høringsfristen var 15.04.2022.

Vi mottok to uttalelser; fra Fiskeridirektoratet region Sør og fra nabo.

Fiskeridirektoratet påpeker at tiltaket ligger i Valberg hummerfredningsområde og nært et viktig ålegrassamfunn, og at det må stilles strenge krav til å redusere utslipp til sjø som er skadelig for naturmiljøet. Det må gjøres avbøtende tiltak for å redusere spredning av forurensning i anleggsperioden. Tiltaket vil være et godt miljøtiltak om det blir lagt til rette for gode hummerhabitater. Tiltaket vil ikke komme i konflikt med utøvelse av yrkesfiske i området.

Nabo er i utgangspunktet positive, men bekymret for spredning av forurensning, støv og støy i nabolaget. Området er grusbelagt, og de etterspør en løsning som kan bidra til mindre forurensning, støv, støy og bedre trafikksikkerhet i området.

Kragerø havnevesen fikk høringsuttalelsene forelagt for kommentar, og tok uttalelsen fra Fiskeridirektoratet til etterretning. Til nabo opplyser havnevesenet at de vil gjøre tiltak for å redusere støvproblematikk og styring av trafikk.

Lovgrunnlag

Statsforvalteren er delegert myndighet for utfylling i sjø og vassdrag, når tiltaket skjer fra land og skip (Rundskriv T-3/12, Klima- og Miljødepartementet).

Med hjemmel i forurensningsloven § 11, jf. § 16 kan forurensningsmyndigheten gi tillatelse med vilkår til virksomhet som kan medføre forurensning. Når forurensningsmyndigheten avgjør om tillatelse skal gis og fastsetter vilkår, skal det legges vekt på forurensningsmessige ulemper ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper tiltaket for øvrig vil medføre. Kravene i vannforskriften §§ 4 - 6 og naturmangfoldloven kapittel 2 legges til grunn som retningslinjer ved skjønnsutøvelse etter forurensningsloven.

Brudd på tillatelsen er straffbart etter forurensningsloven §§ 78 og 79.

Tillatelsen kan senere endres i medhold av forurensningsloven § 18. Endringer skal være basert på skriftlig saksbehandling og endringssøknad må foreligge i god tid før endring ønskes gjennomført.

At forurensningen er tillatt utelukker ikke erstatningsansvar for skade, ulempe eller tap forårsaket av forurensningen, jf. forurensningsloven § 56.

Statsforvalterens vurdering

Statsforvalteren legger vekt på at utfyllingstiltak skal være forsvarlige med hensyn på forurensningssituasjonen, biologisk mangfold og miljøet ellers. Eventuelle negative konsekvenser for miljøet og naturverdier skal veies opp mot de fordeler tiltaket vil medføre.

Forurensning

Forurenset sjøbunn i tiltaksområdet har tilknytning til tidligere Tangen verft som holdt til på Stilnestangen. Kragerø havnevesen har sørget for kartlegging og risikovurdering av forurensning i planområdet, og for utarbeiding av en tiltaksplan. I tiltaksplanen ble tildekking av forurenset sjøbunn med rene masser anbefalt som tiltak. Dette utføres nå av Kragerø Havnevesen, noe som skal ivareta risikoen for spredning av forurenset sediment også fra utfyllingstiltaket.

Det kan likevel finnes områder inne i tiltaksområdet som inneholder forurenset sediment og som av ulike årsaker ikke dekkes til. Flere av stoffene som er påvist er oppført på den nasjonale prioritetslisten. Dette gjør at det er behov for kontroll med spredning av partikler og miljøgifter i anleggsfasen. I søknaden er det svært kort beskrevet at det planlegges etablering av en sjeté rundt utfyllingsområdet, og også bruk av siltgardiner, for å forhindre partikkelspredning. Etter vår erfaring kan slike tiltak være effektive, men effekten kan begrenses bl.a. av strømforhold og behov for transport på sjø ut og inn av området. Vi har stilt et overordnet krav om at disse avbøtende tiltakene skal benyttes i så stor grad som mulig. Primært skal det etableres en sjeté som omkranser tiltaksområdet, i kombinasjon eller erstattet ved bruk av siltgardiner. Dersom slike avbøtende tiltak ikke er mulige, og før disse tiltakene har nådd sin fulle effekt, skal spredning av partikler måles ved turbiditet med tilknyttet turbiditetsgrense.

Omtrent halvparten av utfyllingsmassene vil komme fra Kystverkets farledsprosjekt i Kragerø, som er startet opp i juni 2022. Søknaden inneholder imidlertid ikke informasjon om hvor utfyllingsmasser fra landkilder vil komme fra. Sprengstein fra f.eks. infrastrukturprosjekter kan inneholde sprengstoffrester, plast (sprengtråd, fyllingsrør) og annet avfall, jf. vedlagt Faktaark M-1085/2018. Dette kan følge massene ut i sjø ved utfylling. Vi har stilt krav knyttet til masser fra både land og sjø, slik at risikoen for spredning av plast og annen forurensning reduseres. Tilsvarende har vi stilt krav til Kystverket om kontroll med forurensning og plast i massene fra farledsprosjektet. Kravene i de respektive tillatelsene gjelder uavhengig av hverandre.

Kragerø havnevesen må sørge for at det utarbeides en miljørisikoanalyse for tiltakene, herunder også utfyllingsmassene, jf. vilkår 4.1. Det er viktig at analysen holdes oppdatert og tilpasset prosjekteringen av de avbøtende tiltakene vi har stilt krav om.

Naturmangfoldloven

Kunnskapsgrunnlaget og påvirkning på natur

Det foreligger god kunnskap om naturmangfoldet som kan påvirkes av tiltaket. Det er ikke registrert naturverdier i sjø i Naturbase innenfor tiltaksområdet, men nært inntil tiltaksområdet (< 50 meter) i nord-vest finnes et regionalt viktig ålegrassamfunn (verdikode B). Tiltaket vil kunne påvirke ålegrasengen ved nedslamming. Kravene som er satt for å redusere spredning av miljøgifter fra

sjøbunnen vil også gjøre det lite sannsynlig at tiltaket utgjør en vesentlig risiko for partikkelspredning og nedslamming.

Tiltaket skal utføres i Valberg hummerfredningsområde, og vil fjerne et gruntvannshabitat. Valberg hummerfredningsområde er forskriftsregulert¹. Forskriften angir kun begrensninger for fiske. Det finnes ingen etablert praksis for verdisetting og vurdering av tiltak i sjø i disse områdene, men ettersom formålet er bevaring av hummerbestanden, og at Fiskeridirektoratet ser positivt på saken med hensyn til de nye hummerhabitatene en fyllingsfront vil kunne utgjøre, har vi ikke lagt stor negativ eller positiv vekt på denne siden av saken.

Tiltakene medfører støy og anleggsvirksomhet som kan påvirke og forstyrre fugl, sjøpattedyr og rekreasjon/friluftsliv. På bakgrunn av dette tillates normalt ikke tiltak i sjø i perioden 15. mai til 15. september. Havnevesenet vil begrense anleggsperioden til 15. juli – 15. april med hensyn til hekketid for fugl. Det vil være behov for mottak av masser fra Kystverkets prosjekt fra 15. juli 2022, noe som vil realisere noe av samfunnsnyttene i prosjektene. Statsforvalteren tillater arbeid fra denne dato i 2022, men fra 15. september – 15. april påfølgende år.

Tiltakene anses ikke å utgjøre noen risiko for at forvaltningsmålene etter naturmangfoldloven (nml.) §§ 4 og 5 ikke oppnås. Etter Statsforvalterens vurdering oppfylder kunnskapsgrunnlaget de krav som stilles i naturmangfoldloven (nml) § 8.

Samlet belastning og føre-var-prinsippet

Kystverket utfører tiltak som berører ca. 15 000 m² sjøbunn av samme type og i samme vannforekomst som Stilnestangen. De områdene forventes å bli rekolonisert av samme arter som finnes der i dag. Det utføres også tiltak i sjøbunnen syd for Stilnestangen, over et bløtbunnsareal på ca. 1 800 m². Det foregår også planlegging av tiltak mot forurenset sjøbunn i sjøområdene rundt Kragerø. Slike tiltak vil kunne berøre store områder, men med en forventet positiv langtidsvirkning for miljøet. Statsforvalteren er ellers ikke kjent med at det tidligere er utført, eller er planlagt, mudring, dumping eller utfylling utover det som ellers følger av behov ved småbåthavner og brygger i Kragerø.

Økosystemet i Kragerøfjordene er påvirket av forurensning, blant annet PAH, dioksiner og organisk kvikksølv. Mattilsynet advarer mot konsum av skjell og torskefilet. Det er ukjent i hvilken grad økosystemet er påvirket av andre forurensninger som miljøgifter, næringssalter og klimaendringer.

Den samlede belastningen på de aktuelle naturtypene og økosystemet i området vil øke noe, men tiltakene utgjør ikke en stor del av naturtypens areal i området. Tiltakets formål gjør at det heller ikke vil skape presedens for liknende tiltak. Etter Statsforvalterens vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet og virkninger på naturmangfoldet. Føre-var-prinsippet får dermed ikke anvendelse

Kostnader ved miljøforringelse, miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Tiltakshaver skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltakene volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakenes og skadens karakter. Prinsippet ivaretas ved at tiltakene tillates gjennomført med vilkår om avbøtende tiltak som tiltakshaver må bekoste. Tiltakshaver skal etter kost-nytte vurderinger tilstrebe å benytte beste tilgjengelige teknikker (BAT), også jf. forurensningsloven § 2 nr. 3.

¹ Forskrift om fredningsområder for hummer, <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-07-06-883>

Tiltaket må utføres på mest mulig skånsom måte for å hindre spredning av partikler, og det skal også tas særlig hensyn til andre forhold som kan virke spredningsreduserende, herunder vurdering av strøm og værforhold.

Vannforskriften

Tiltaksområdet ligger i vannforekomsten Bærøyfjorden – Kragerø (ID 0110020800-2-C) som ligger i vannområde Kragerøvassdraget. Vannforekomsten er registrert som beskyttet kyst/fjord. Vannforekomsten har moderat økologisk tilstand og dårlig kjemisk tilstand. Vannforekomsten har fått utsatt frist for å oppnå god økologisk og kjemisk tilstand til 2033 (vann-nett.no)

Med de avbøtende tiltak som det er stilt vilkår om, vurderer Statsforvalteren det som lite sannsynlig at tiltaket vil forringe vannforekomsten eller arbeidet for å nå områdets miljømål i vesentlig grad, jf. vannforskriften § 4. Tiltaket vurderes derfor ikke etter vannforskriften § 12.

Andre forhold

Statsforvalteren forutsetter at tiltaket ved oppstart har de nødvendige tillatelser/vurderinger etter annet relevant lovverk, som bl.a. plan- og bygningsloven, havne- og farvannsloven og kulturminneloven. Vi forutsetter også at det aktuelle området har tilfredsstillende stabilitet slik at tiltaket ikke medfører utgliding av grunn eller sjøbunn.

Støy i anleggsfasen er regulert i reguleringsbestemmelsene til «Reguleringsplan for Stilnestangen nord - Stuern» (Plan-ID 2020335) punkt 3.1 bokstav c. Statsforvalteren setter derfor ikke støykrav. Vi har ikke satt støykrav da vi forutsetter at havnevesenet følger opp egne støvreduserende tiltak. Dette kan imidlertid bli aktuelt dersom støving viser seg å skape vesentlig større ulemper enn ventet.

Konklusjon

Statsforvalteren har vurdert søknaden og kommet frem til at samfunnsnyttene tiltaket utgjør overstiger de forurensningsmessige ulempene knyttet til tiltaket, og gir tillatelse til den omsøkte utfyllingen på visse vilkår.

Vedtak om gebyr

Som varslet per brev av 14.03.2022 medfører behandling av tillatelse et gebyr i henhold til forurensningsforskriften kapittel 39. Vi har ikke mottatt kommentarer til varslet.

Kragerø havnevesen KF skal betale et gebyr på kr 70 000 for Statsforvalterens behandling av søknaden om tillatelse, jf. forurensningsforskriften kapittel 39. Dette tilsvarer sats 5 i forurensningsforskriften § 39-4. Ressursbruk knyttet til saksbehandlingen er lagt til grunn ved fastsettelse av gebyrsats.

Faktura med innbetalingsblankett vil bli ettersendt fra Miljødirektoratet. Gebyret forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato.

Klageadgang

Vedtakene om tillatelse og gebyrsats kan påklages Miljødirektoratet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse **innen tre uker** fra underretningen om vedtaket er kommet frem. En eventuell klage skal angi hva det klages over og den/de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes og skal sendes Statsforvalteren i Vestfold og Telemark.

Det gis ikke oppsettende virkning på en eventuell klage på gebyrsats. Gebyret må derfor betales, og dersom det gis medhold i klagen, vil restbeløpet tilbakebetales.

Med hilsen

Siv Hege Wang Grøvo (e.f.)
fagsjef

Tor Fredrik Holth
senioringeniør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 Vilkår - Tillatelse til utfylling i sjø - Kragerø havnevesen
- 2 M1085 Faktaark

Kopi til:

FISKERIDIREKTORATET REGION SØR	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
KOMPETANSEBYGG TANGEN AS	c/o Fredensborg AS Stensberggata 27	0170	OSLO
Olav Arnfinn Uggle Berg	Gamle Kragerøvei 35	3770	KRAGERØ
NORSK ORNITOLOGISK FORENING AVD TELEMARK	Gamle Siljanveg 28	3719	SKIEN
Norsk Maritimt Museum	Postboks 720 Skøyen	0214	OSLO
Kragerø kommune	Postboks 128	3791	KRAGERØ
KRAGERØ EIENDOM AS	Kirkegata 14	3770	KRAGERØ
FORUM FOR NATUR OG FRILUFTSLIV I TELEMARK	Postboks 3089	3707	SKIEN
Kari Gjestemoen	Norberggutu 5	3550	GOL
NATURVERNFORBUNDET I TELEMARK	c/o Øystein Dalland Hvalenvegen 68	3943	PORSGRUNN
NORGES JEGER- OG FISKERFORBUND AVD TELEMARK	Stasjonsvegen 17	3800	BØ I TELEMARK
Steinar Haugstad	Norberggutu 5	3550	GOL
Janne K Omholt-Bigga	Granliveien 41	3790	Helle
KYSTVERKET	Postboks 1502	6025	ÅLESUND
KRAGERØ UTVIKLING AS	c/o Fredensborg AS Stensberggata 27	0170	OSLO